

Előszó

Jubileumot ünneplünk 1998-ban. 150 éves a Magyarhoni Földtani Társulat. A méltó megemlékezéshez hozzátartozott a március 18-i Ünnepi Közgyűlés, és az azt követő napon, a Magyar Tudományos Akadémia épületében, a Földtudományok Osztályával közösen szervezett Tudományos Ülésszak. Október 1-3. között folytatjuk az ünnepi eseménysort az 1848. év augusztusára összehívott, de a hadi események miatt elmaradt alakuló ülésnek emléket állító nyírségi Vándorgyűléssel.

Egy jubileumi megemlékezés visszatekintés, értékelés, számvetés és a jövőbeni célok megfogalmazása is egyben. Ma különösen aktuális visszatekinteni az alapítás körülményeire, a 150 év fontosabb eseményeire, különös hangsúllyal az utolsó 50 évre. Szól ez az ország érdeklődő közvéleményének, a földtudományok fiatal generációjának, amelynek feladata, hogy ápolja és továbbvigye a hagyományokat, és szól az érettebb generáció számára, amelyik végig élte, aktívan végigcsinálta a 150 év utolsó emberöltőnyi részét.

A Földtani Közlöny jubileumi száma, amit a tisztelt olvasó kezébe vesz, tartalmazza az ünnepi közgyűlés lefolyását tanúsító dokumentumokat, az azon elhangzott üdvözléseket, köszöntéseket, ünnepi előadást, valamint a március 19-i, akadémiai, ünnepi előadóülés anyagát. (Az előadóülés meghívójának részét képező programban ** jelzi a betegség miatt elmaradt előadást és * a Földtani Közlöny későbbi számában megjelentetendő előadásokat.)

A tudományos előadásokra rányomja a bélyegét az, hogy olyan időszakot élünk, amikor a világban nemcsak a kalendárium szerint történnek nagy változások – közvetlen előttünk áll a harmadik évezred –, hanem az Európában és Európán kívül végbement politikai, gazdasági változások közvetve érintik a földtudományokat. Az alapító atyák jelszava: "A gazdaságot a természetben keresni fel: igazság és kötelesség" ma is érvényben van, de a Föld kincseinek hasznosítása azonban ma már mást jelent mint 150, de akár 50 évvel ezelőtt is. A technológiai fejlődés a világ nyersanyag lelőhelyei jelentős részének kiaknázását – kevés kivétellel – gazdaságtalanná teszi, így a geológia más területeket is kell, hogy keressen magának. A hagyományos bányászkodás, a hagyományos nyersanyagok felől az érdeklődés eltolódik más irányba. Az elmúlt évtizedekben nyilvánvalóvá vált, hogy a harmadik évezred kulcskérdése a természeti környezet, az iható vízkészletek megóvása, az ember gazdasági tevékenységének fenntartható fejlődés formájában való civilizálása. A földtudomány bizonyította, hogy nélküle ezek a kérdések nem oldhatók meg.

A 150 év eredményei többször igazolták, hogy a földtudomány magyar művelői képesek a megújulásra, az új gondolatok átvételére, továbbfejlesztésére, vezető szerep vitelére azokban a tudományágakban, amelyek az ország adottságainak különösen megfelelnek. Sokat idézett példa az agrogeológia fellendü-

lése a múlt század végén és e század elején, ami az 1909-es budapesti Első Nemzetközi Agrogeológiai Kongresszus megszervezésében csúcsozott ki. Említhetjük a Hidrológiai Szakosztály 1917-es megalakulását, amelyből a Magyar Hidrológiai Társaság nőtt ki. (1949). Ezt az újra való fogékonyt kívánjuk folytatni, továbbvinni, és utódainknak átadni. 1998. január 1. óta tagjai vagyunk az Európai Geológiai Föderációnak, amely a 21. század feladatai között roppant fontos szerepet játszó diszciplínák (mérnökgeológia, víz- és környezetföldtan, geológiai eredetű veszélyek tanulmányozása), szakembereit fogja össze. Ez a szervezet tehát, már a formális tagság elnyerése előtt megnyitotta kapuit az Európai Unió csatlakozásra váró országok egy része, így hazánk előtt is.

Ennek jelentőségét akkor értjük meg igazán, ha felidézzük a 20. század utolsó évtizedének elején lejátszódott politikai változást. Európa kettéosztottságának megszűnése megteremtette a lehetőségét, hogy Magyarország felzárkózzon a számára mindig példát jelentő nyugat európai országok azon csoportjához, amelyek a történelemben egyedülállóan magas életszínvonalat teremtettek polgáraiknak – részben a megosztott Európa másik felének leszakadása árán. A felzárkózáshoz az élet és a környezet minőségének javítása, a természet kincseinek megőrzése, az erőforrások és kiemelten az emberi erőforrás optimális hasznosítása, valamint az utóbbihoz kapcsolódva az oktatás és a civil önszerveződés felvirágoztatása terén sokat kell tennünk. Ezek azok a feladatok, amelyekben a fiatal geológus generáció döntő és vezető szerepet kell hogy játsszon.

A fejlődésnek, felzárkózásnak az alapja a regionalitás, az eltérő fejlettségű területek fejlődési ütemének összehangolása, az ehhez szükséges megújuló és nem megújuló természeti erőforrások feltérképezése, felhasználásának optimalizálása. Ennek a célkitűzésnek szenteljük az őszi rendezvényünket, amelyeknek előadásai a Földtani Közlöny rendszeres számaiban fognak megjelenni.

A felvázolt feladatok továbbra is igénylik a Magyar Tudományos Akadémia és intézetei, a Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetsége (MTESZ) a Magyar Geológiai Szolgálat, a Magyar Állami Földtani Intézet, az Egyetemek, a szakminisztériumok és más kormányzati szervek együttműködő támogatását. Végezetül, de nem utolsósorban szeretnénk hangsúlyozni, hogy szükség van a régióként szerveződő civilszervezetek aktív részvételére a tudományosan megalapozott elképzelések valóra váltásában. Saját magunkon csak saját elképzeléseink közös erővel történő megvalósításával tudunk segíteni. Senki nem teszi meg helyettünk.

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében kívánjuk a jelen és a hálás utókor olvasóinak, hogy elképzeléseink megvalósulása révén hazánkat egy szebb, nyugodtabb, hagyományait őrző eredményeivel Európában, és azon kívül tekintélyt szerző állammá fejlesszék.

Budapest, 1998. augusztus 17.

Jó szerencsét!

BÉRCZI István
elnök